

“É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉVÉ{ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉMÉ
SÉÉ®ú-Æ, VÉÉxÉä´ÉÉ®úÒ 30, 2018/“ÉÉPÉ 10, ¶ÉÉäò 1939

RNI No. MAHBIL /2009/37831

1

“É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉVÉ{ÉjÉ

+°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ®ú--Æ

“ÉÉÇ 4,+ÆEòú 37] ¶ÉÖGò´ÉÉ®ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò
1940 [ÉÉ¹ ä 24, ÈEò´ÉiÉ : ¯û{ÉªÉä 9.00

+°ÉÉvÉÉ

®úhÉ

Gò´ÉÉÆ

Eòú 81

|ÉÉÊvÉE

PòiÉ

|ÉEòÉ¶É

xÉ

“É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉÉxÉä “É½pÉ®úÉ¹]Åð
+ÊvÉÊxÉªÉ“ÉÉÆx´ÉªÉä iÉªÉÉ®ú Eäò±Éä±Éä
(ÉÉMÉ BEò, BEò-+ +ÉÊhÉ BEò-±ÉªÉÆ“ÉvªÉä |ÉÉ°Érù
Eäò±Éä±Éä ÊxÉªÉ“É´É +Énäù¶ÉªÉÆªÉÊiÉÊ®úCiÉ)
ÊxÉªÉ“É´É +Énäù¶É

{ÉªÉÉÇ´É®úhÉ Ê´É|ÉÉMÉ

15 ´ÉÉ“ÉVÉ±ÉÉ, xÉ´ÉÒxÉ

|É¶ÉÉ°ÉxÉ |É´ÉxÉ, “ÉÉnùÉ“É

EòÉ“ÉÉ“ÉÉMÉÇ, “ÉÆjÉÉ±ªÉ,

“ÉÖÆÆ<Ç-400 032,

ÊnùxÉÉÆEò 23 “ÉÉSÉÇ 2018

+ÊvÉ°ÉÚSÉxÉÉ

Gò´ÉÉÆEò. {±ÉÉ°]òÒEò-2018/|É.Gò.24/iÉÉÆ.Eò. 4.-----VªÉÉ+IÉÔ,
{±ÉÉ°]òÒEòSªÉÉ´ÉÉ{É®úÉ“ÉÖªý´ÉÊ´É±½äp´ÉÉ]òÒ“ÉÖªýÊ´ÉÊ´ÉvÉ
|ÉEòÉ®úSªÉÉ°É“ÉªÉÉÊxÉ“ÉÉÇhÉZÉÉ±ªÉÉ, VªÉÉ“ÉvªÉä+Ê´ÉPÉ]òxÉ¶ÉEò±É
{±ÉÉ°]òÒEòEòSÉ-ªÉÉSÉä“Éä`ò-É|É“ÉÉhÉÉiÉxÉè°ÉÌMÉEò+ÊvÉ´ÉÉ°É,
±ÉÄb÷Ê;ò±É°ÉÉ<Ç]Âð°É,´ÉxªÉ´É°ÉÉMÉ®úÒVÉÒ´ÉÉÆ“ÉvªÉä+°ÉÉ
EòSÉ®úÉjÉÉ±ªÉÉxÉäÈEò´ÉÉiªÉÉÆSªÉÉ“ÉvªÉä+b÷Eò±ªÉÉxÉäÊ´ÉÊ´ÉvÉ

°É°É°ÉÉ ÊxÉ°ÉÉÇhÉ ½pÉä>ðxÉ {±ÉÉ°]ðÖEò iÉ°ÉÉ®ú Eò®úíÉÉÆxÉÉ
 'ÉÉ{É®ú±Éä VÉÉhÉÉ®äú <iÉ®ú ®ú°ÉÉ°ÉxÉÉÆ°ÉÖ³äý °ÉÉMÉ®úÒ VÉÒ'É,
 'Éx°ÉVÉÒ'É 'É °ÉÉxÉ'ÉÒ +É®úÉäM°ÉÉ'É®ú Ê'É{ÉÉ®úíÉ {ÉÉ®úhÉÉ'É
 Eò®úÒíÉ +É½äpíÉ ;

+ÉÊhÉ V°ÉÉ+IÉÔ, +¶ÉÉ {±ÉÉ°]ðÖEò EòSÉ-°ÉÉ°ÉÖ³äý xÉÉMÉ®úÒ
 PÉxÉEòSÉ®úÉ ½pÉíÉÉ³yh°ÉÉ°Év°Éä Ê'ÉÊ'ÉvÉ °É°É°ÉÉ ÊxÉ°ÉÉÇhÉ
 ½pÉä>ðxÉ i°ÉÉ°ÉÉ°Ö +ÉIÉÉEò |ÉÉ®ú °ÉÉä°Ö-É|É°ÉÉhÉÉ'É®ú ±ÉÉMÉhÉä,
 +°ÉÉ +Ê'ÉPÉ]ðxÉ¶ÉÖ±É EòSÉ®úÉ =PÉb÷-É'É®ú 'ÉÉ PÉxÉEòSÉ®úÉ
 Ê'É±½äp'ÉÉ]ðÖS°ÉÉ Ê'öEòÉhÉÖ VÉÉ³y±°ÉÉxÉä °ÉÉxÉ'É 'É
 |ÉÉh°ÉÉÆ°Év°Éä Ê'ÉÊ'ÉvÉ +ÉVÉÉ®ú ÊxÉ°ÉÉÇhÉ½pÉähÉä ;

+ÉÊhÉ V°ÉÉ+IÉÔ, +Ê'ÉPÉ]ðxÉ¶ÉÖ±É EòSÉ®úÉ xÉÉ±Éä 'É
 MÉ]ðÉ®úíÉ +b÷Eò±°ÉÉxÉä ¶É½p®úÉÆ°Év°Éä {ÉÚ®ú°Éou¶°É
 {ÉÉ®úí°ÉíÉÖ ÊxÉ°ÉÉÇhÉ ½pÉä>ðxÉ VÉÖÊ'ÉíÉ 'É Ê'ÉkÉ ½pÉxÉÖ
 ½pÉäíÉ+°É±°ÉÉSÉä ÊxÉnù¶ÉÇxÉÉ°É °ÉäíÉ +É½äp +ÉÊhÉ 'ÉÉíÉÉ'É®úhÉÖ°É
 ðÉnù±ÉÉÆ°ÉÖ³äý xÉÉänùÊ'É±Éä±°ÉÉ ÊxÉÉ®úíÉhÉÉÆxÉÖ°ÉÉ®ú
 +ÊíÉ'ÉP]ðÖ 'É i°ÉÉ°ÉÖ³äý {ÉÚ®ú°Éou¶°É PÉ]ðxÉÉÆS°ÉÉ °ÉÆJ°ÉäíÉ
 'ÉÉf½pÉähÉÉ®ú +É½äp ;

+ÉÊhÉ V°ÉÉ+IÉÔ, {±ÉÉ°]ðÖEò EòSÉ-°ÉÉ°ÉÖ³äý 'É °ÉÉ°ÉGòÉä
 {±ÉÉ°]ðÖEò°ÉÖ³äý °ÉÉMÉ®úÒ VÉÒ'É 'É iÉäIÉÖ±É VÉè'É Ê'ÉÊ'ÉvÉíÉä'É®ú
 {ÉÉ®úhÉÉ'É ½pÉäh°ÉÉ®É®úÉä®É®úSÉ {É°ÉÇ]ðxÉ°ÍÉ³äý, °ÉÉMÉ®úÒ
 SÉÉè{ÉÉ]ð-É, ¶ÉäíÉÖ, 'ÉxÉä 'É {ÉÉ®ú°ÉÆ°ÍÉÉ <. Ê'öEòÉhÉÖ +¶ÉÉ
 +Ê'ÉPÉ]ðxÉ¶ÉÖ±É EòSÉ-°ÉÉ°ÉÖ³äý xÉè°ÉÍMÉEò °jÉÉäíÉÉÆ{ÉÉ°ÉÚxÉ
 Ê'É³yhÉÉ-°ÉÉ {ÉÉ®ú°ÉÆ°ÍÉÉÆS°ÉÉ °Éä'ÉÉÆ'É®ú

(1)ÉÉMÉ SÉÉ®ú--ðÉ--81-1

2 °É½pÉ®úÉ]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉVÉ{ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉMÉ
 SÉÉ®ú-ðÉ, ¶ÉÖGò'ÉÉ®, °ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

ववपवरत पवरणाम होतो आहे व तय्याम ले अशा कर्त्याच्या हाताळणीसाठी राज्यावर तसेर
 स्थावनक प्रावधकरणांवर मोठर्या प्रमाणार आर्गर्थक भारासोबतर आरोग्य सेवांवरील
 ववतीर्य भारस द्वा वदवसागवणक वाढत आहे.

आवण ज़्याअर्थी, अववघटनशील कर्त्याम ले व स क्षम प्लास्टीकम ले माशांर्च्या
 जैववववधतेवर आवण मतस्त्रयव्रयवसार्यावर ववपवरत पवरणाम होत आहे.

आवण ज़्याअर्थी, अववघटनशील कर्त्याम ले स्वच्छ भारत अवभर्यानार्च्या
 अांमलबजावणीवर स ध्दा पवरणाम होत आहे.

आवण ज़्याअर्थी, सवग सांबांवधतांशी व ववभागीर्य क्षेत्रीर्य स्तरावरील अवधकाऱ्यांशी
 सववस्तर र्ा करण्द्यात आली होती. तसेर वतगमानपत्रात र्याबाबत जाहीर सूर्नास ध्दा प्रवसध्द
 करण्द्यात आली होती.

आवण ज़्याअर्थी, महाराष्ट्र प्लास्टीक वपशर्च्यांर्े (कॅरी बॅगज उतपादन व वापर)
 वनर्यम, 2006 द्वारे 50 मार्यक्रॉनपेक्षा कमी जाडीर्च्या प्लास्टीक वपशर्च्यांवर बांदी आणून
 देखील र्या कर्त्यार्च्या वाढतर्या प्रमाणाम ले पर्यावरणावर व आरोग्यावर होणारे न कसान वाढतर
 आहे.

तयार्थी, महाराष्ट्र ववघटनशील व अवघटनवशल करर् (वनर्यात्रण) कार्यदा, 2006 च्या कलम 4 र्ी पोटकलमे (1) व (2) र्याद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अवधकारार्ा वापर करुन महाराष्ट्र शासन र्याद्वारे, प्लास्टीक व र्थमाकॉल इतर्यादीपासून बनवलेल्या अवघटनशील वस्तूंरे उतपादन , वापर, ववक्री, वाहतूक र्याकवरता प ढील वनर्यमन करीत आहे :-

1. सांवक्षप्त नांव व प्रारंभ :-

1)र्या अवधसूर्नेला, महाराष्ट्र प्लास्टीक व र्थमाकॉल अवघटनशील वस्तूंरे (उतपादन , वापर, ववक्री, वाहतूक, हाताळणी, साठवणूक) अवधसूर्ना, 2018 असे म्हणावे.

“É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ{ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-ðÉ, ¶ÉÖGð´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉEäð 1940 3

2)ही अवधसूर्ना, महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात प्रवसध्द झाल्याच्या वदनांकापासून अांमलात र्येईल.

2. ब्रयाख्या :-

1)"कार्यदा" र्यार्ा अर्थग, महाराष्ट्र ववघटनशील व अवघटनशील करर् (वनर्यात्रण) कार्यदा, 2006 असा आहे.

2)"प्लास्टीक" र्यार्ा अर्थग, असा पदार्थग ज्याच्या मध्ये पॉवलमसग जसे, पॉवलइर्थीलीन टेरार्थलेट,हार्थडेन्सीटी पॉवलइर्थीलीन, व्हीनाईल, लोडेन्सीटी पॉवलइर्थीलीन, पॉवलप्रोपीलीन, पॉवल स्टार्थरीन रेझीन, पॉवल स्टार्थरीन (र्थमाकॉल), नॉन ओवन पॉवलप्रोपीलीन, मल्टी लेअडग कोएक्सक्र डर पॉवलप्रोपीलीन, पॉवलटेरार्थलेट, पॉवलअमाईडस, पॉवलवमर्थाईल, वमर्थैक्रीलेट व प्लास्टीक मार्यक्रो वबडस इ.

3)"कम्पोस्टेबल प्लास्टीक" म्हणजे असे प्लास्टीक ज्याचे जैविक पध्दतीने विघटन होऊन काबबनडाय ऑक्साईड, पाणी, अकाबबवनक संयुगे ि बायोमास तयार होतांना नैसर्गबक विघटनशील पदार्ाबच्या विघटनाच्या सामान्य प्रमाणानुसार असेल ि ज्याद्वारे दृश्य, घातक विषारी पदार्ाांची अशा प्रक्रियेदरम्यान वनर्मबती होत नाही आवण असे प्लास्टीक भारतीय मानक आयएस ककंिा आयएसओ 17088:2008मध्ये िेळोिेळी केलेल्या बदलाशी अनुरूप असतील.

4)"प्लास्टीक वशट्स" म्हणजे प्लास्टीकपासून बनवलेले वशट्स.

5)"प्लास्टीक करर्" म्हणजे असा करर् ज्यामध्ये वापरुन िेकलेल्या प्लास्टीक पासून बनवलेल्या वस्तूंरा समावेश आहे.

4 “É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ{ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-ðÉ, ¶ÉÖGð´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉEäð 1940

6)"प नगर्कण" म्हणजे प्रवकर्या ज्यामध्ये प्लास्टीक कर्न्यारे ववलगीकरण करुन तयार्रे नवीनवस्तू तयार् करण्यासाठी ककवा कच्ा माल म्हणून उतपादनामध्ये वापरण्यासाठी उपयोग केला जातो.

7)"उत्पादक" म्हणजे अशी ब्रयक्ती जी प्लास्टीक कॅरी बॅग, अवधवनर्यमात उल्लेखत केलेल्याप्लास्टीकपासून बनवलेल्या वस्तूंरे उतपादन करतो ककवा वनर्गमती केलेल्या वस्तूांच्या पॅकेकजगसाठी प्लास्टीक वापरतो.

8)"वस्तू" म्हणजे प्लास्टीक ककवा र्थमाकॉलपासून बनवलेली वस्तू, भांडे ककवा इतर घटक.

- 9) "प्लास्टिक बॅग्स" म्हणजे प्लास्टिक मटेवरयल पासून वस्तू ांरी ने-आण करण्यासाठी ककवावस्तू हाताळण्यासाठी ककवा पॅकेजिंगसाठी, हँडल असलेली वा हँडल नसलेली, अशी वपशवी ज्र्यामध्ये नॉन ओव्हन पॉवल्प्रोवपवलन पासून बनवलेल्या वपशवी व ज्र्यामध्ये उतपादनाच्या वठकाणी उतपादन प्रवक्र्येदरम्यान अवनवार्यग वेष्टनासाठी वापरण्यात येणारे प्लास्टिक आवरण वा वपशवी यार्िा समावेश आहे.
- 10) "पीईटी व पीईटीई बाटल्या" म्हणजे पॉवल्इथीलीन टेरार्थलेट (पीईटी) व पॉवल्इथीलीनटेरार्थलेट इस्टसग (पीईटीई) पासून बनवलेल्या बाटल्या ज्र्यांरा वनम्रद्रवपदार्थग, द्रवपदार्थग, पाणी इतर्यादी साठवण्यासाठी वापर केला जातो.
- 11) "थर्माकॉल पासून बनवलेली वस्तू" म्हणजे पॉवल्स्टार्थवरन पासून बनवलेली कोणतीही वस्तू.
- 12) "नमूना" यार्िा अर्थग, र्या वनर्यमासोबत जोडलेला नमूना असा आहे.
- 13) "माल" म्हणजे उतपादनकतर्याने प्लास्टिक ककवा थर्माकॉलपासून बनवलेली कोणतीही वस्तू ककवा घटक.

"É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ{ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-
 ¢É, ¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940 5 3.

महाराष्ट्र ववघटनशील व अववघटनशील कर्रा (वनर्यार्त्रण) कार्यदा, 2006 च्या कलम 2(एर)व कलम 4 र्े उपकलम 1 व 2 अन्वर्ये प्रदान करण्यात आलेल्या अवधकारांतगत सांपूणग राज्यात खालील बाबींर्े वनर्यमन करण्यात येत आहे.

- (1)1) प्लास्टिक पासून बनवल्या जाणाऱ्या वपशव्र्या(हँडल असलेल्या व नसलेल्या) तसेर् थर्माकॉल (पॉवल्स्टार्थवरन) व प्लास्टिक पासून बनवण्यात येणाऱ्या व एकदार् वापरल्या जाणाऱ्या वडस्पोजेबल वस्तू, उदा. ताट, कप्स, प्लेट्स, ग्लास, काटे, वाटी, मर्े, भांडे, हॉटेलमध्ये अन्नपदार्थग पॅकेजिंगसाठी वापरले जाणारे भांडे व वाटी, स्रॉ, नॉन वोवन् पॉवल्प्रॉपीलेन बॅग्स (Non-Woven Polypropylene bags), द्रव पदार्थग साठवण्यासाठी वापरात येणारे प्लास्टिक पाऊर्/ कप, सवग प्रकारर्े अन्नपदार्थग, धान्य इतर्यादी साठवण्यासाठी व पॅकेजिंगसाठी वापरले जाणारे प्लास्टिक व प्लास्टिक वेष्टन, इतर्यादीर्े उतपादन, वापर, साठवणूक, ववतरण, घाऊक व वकरकोळ ववक्री, आर्यात व वाहतूक करण्यास राज्यात सांपूणगत: बांदी आहे.

2)ही अवधसूर्ना राज्यातील कोणतीही व्र्यक्ती, व्र्यक्तीर्ा समूह, शासवकर्य व अशासवकर्यसांस्त्रा, शैक्षवणक सांस्त्रा, वक्रडा सांक ल, क्लब्स, वर्त्रपट व नाटर्गृहे, औद्योगक घटक, समारांभार्े हॉल, वावणस्त्र्यक सांस्त्रा, कार्यालर्े, धामीक स्त्रथळे, धामीक सांस्त्रा, हॉटेल, ढाबे, द कानदार, मॉल्स, ववक्रेता, कॅटरसग, घाऊक ववक्रेता, वकरकोळ ववक्रेता, व्र्यापारी, िेरीवाला, ववतरक, वाहतूकदार, सेल्समन, मांडई, उतपादक, स्टॉल्स, पर्यगटन क्षेत्रे, वने व सांरवक्षत वने, इको सेन्सीटीव्ह क्षेत्रे, सवग सागरी वकनारे, सवग सावगजवनक वठकाणे, बस स्त्रथानके, रेल्वे स्त्रथानके इ. वठकाणी लागू राहिल.

3)सांपूणग राज्यात प्लास्टिक व थर्माकॉलर्ा वापर सजावटीमध्ये करण्यास बांदी असेल.

6 "É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ{ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-
 ¢É, ¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

(2)तर्थापी राज्यात खाद्यपदार्थग साठवण्या र्योग्य उच्च् दजा प्राप्त वबसैर्नॉल-अ ववरहीत पीईटी व पीईटीई पासून बनवलेल्या 0.5 लीटर पेक्षा कमी द्रव धारण क्षमता नसलेली व ज्र्यावर प नगर्क्रणासाठी पूवगवनधावरत प नगखरेदी ठळकपणे छापलेली असेल अशा बाटल्यांर्ा वापर, खरेदी, ववक्री व साठवणूक खालील अटींच्या अधीन राहून अन ज्ञेय असेल.

उत्पादक, वक्रेते व वतरक यार्नी पर्यावरणासांबांधी ववस्तारीत जबाबदारी म्हणून अशा प नगवनधारीत प नगखरेदी ककमत वनश्च केलेल्या पीईटी व पीईटीई बाटल्यांच्या प नगर्क्रणासाठी प नगखरेदीसाठी ठेव त्र्यवस्था (बार्य बॅक वडपॉझीटरी वसस्टम) वनमाण करुन प रेशी क्षमता असलेले सांकलन व प नगर्क्रण केंद्रे हे वनर्यम प्रकावशत होण्याच्या तारखेपासून तीन मवहत्र्यांच्या आत मोक्र्याच्या वठकाणी कार्यान्वीत करणे बांधनकारक असेल. तसेर् अशी वापरलेली बाटली द कानदार, वक्रेते यार्ना प नगखरेदी करणे बांधनकारक असेल.

1 लीटर व तयपेक्षा जास्त आवण 0.5 लीटर पीईटी / पीईटीई बाटल्यांवर प नगखरेदी ककमत रु.1/- आवण रु.2/- अशी अन क्रमे ठळकपणे छापलेली असावी. राज्यात 0.5 लीटर व तयपेक्षा कमी द्रव धारणा क्षमता असलेल्या पीईटी व पीईटीई बाटल्यांर्ा वापर, खरेदी, ववक्री, ववतरण व साठवणूकीवर सांपूणग बांदी असेल.

(3)र्यामध्ये खालील बाबी वगळण्यात आलेल्या आहेत :-

(1)औषधांच्या वेष्टनासाठी वापरण्यात येणारे प्लास्टिक.

(2)वन व िलोटपादनासाठी, कृषी, घनकर्ा हाताळणे इ. प्रयोजनांसाठी लागणाऱ्या रोपावाटीकांमध्ये वापरण्यात येणारी िक्त कांपोस्टेबल प्लास्टिक वपशवी वा प्लास्टिक. तर्थावप, अशा प्रयोजनासाठी वापरण्यात येणाऱ्या प्लास्टिक वपशवी/ वशटवर ठळकपणे तसे वनदेवशत वापरासाठी िक्त असे स्पष्ट वलवहलेले असावे. तर्थावप, अशा कांपोस्टेबल बॅसच्या ववक्री ककवा ववक्रीपूवी उत्पादकाने ककवा ववक्रेतर्याने केंद्रीय प्रदूषण वनर्यात्रण

“É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉME SÉÉ@ú-
 ¢É, ¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940 7

मांडळाकडून अशा बॅस कांपोस्टेबल असल्याबाबत प्रमावणत करुन घेणे बांधनकारक असेल.

(3) ववशेष आर्थिक क्षेत्र, वनर्यातीसाठी ववववक्षीत उद्योग इ. मध्ये िक्त वनर्यातीसाठी प्लास्टिक व प्लास्टिक वपशवीर्ी उत्पादने.

(4)उत्पादनाच्या वठकाणी उत्पादनाच्या प्रवक्र्येदरम्यान अवनवार्यग वेष्टनासाठी वापरण्यात येणारे प्लास्टिक आवरण वा वपशवी. परांतू अशा प्लास्टिकच्या प नगवापर व प नगर्क्रणाबाबत स्पष्टपणे मागदशगक सूर्ना अशा वस्तूवर म द्रीत केलेले असावे.

(5) दूधाच्या पॅकेजींगसाठी अन्न साठवणूकीर्ा दजा असलेल्या परांतू 50 मार्यक्रॉनपेक्षा कमी जाड नसलेल्या प्लास्टिक वपशव्या. तर्थावप, प नगखरेदी पध्दती ववकवसत करण्यासाठी अशा वपशव्यांवर प नगर्क्रणासाठी पूवगवनधावरत ककमत जी रु. 0.50 पेक्षा कमी नसेल ती ठळकपणे छापलेली असावी. प नगर्क्रणासाठी अशा वपशव्यांर्ी सांकलन त्र्यवस्था ववकवसत करण्यासाठी दूध डेअरी, ववतरक व वक्रेते यार्नी अशा प नगर्क्रणासाठी वनधावरत छापील प नगखरेदी ककमतीन सार अशा वपशव्या प नगखरेदी करणे बांधनकारक असेल. तसेर् दूध डेअरी व दूध ववतरकांनी द धाच्या वपशव्यांऐवजी कार्ेच्या बाटलीर्ा ककवा पर्यावरणपूरक पर्यायांर्ा वापर करण्यार्ी त्र्यवस्था वनमाण करण्यार्ा प्रर्यतन करावा.

4. र्या अवधसूर्नेच्या अांमलबजावणीसाठी व वनर्यमांतगगत कारवाई करणेसाठी महाराष्ट्रअवधटनवशल कर्ा (वनर्यात्रण) कार्यदा, 2006 च्या कलम 12 अन्वर्ये प्रदान केलेल्या अवधकारांतगगत कारवाई करण्यासाठी खालील अवधकाऱ्यांना तयार्च्या कार्यगक्षेत्रात प्रावधकृत करण्यात येत आहे.

- 1) 1. महानगरपावलका आर्य क्त, उपार्य क्त, शॉप्स अँड एस्टॅबलीशमेंट अवधकारी व वनवरक्षक, अन ज्ञाप्ती वनवरक्षक, स्वच्छता वनवरक्षक, आरोग्य वनवरक्षक, आरोग्य अवधकारी, प्रभाग 8 "É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú- ¢É, ¶ÉÖGò'ÉÉ@ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

- अवधकारी ककवा आर्य क्त यार्नी नामवनदेवशत केलेला अवधकारी तसेर सवग नगरपावलकांरं म ख्यावधकारी व तयार्नी नामवनदेवशत केलेले अवधकारी र्या वनर्यामांतील सवग तरतूदीर्ी अंमलबजावणी तयार्च्या क्षेत्रात करतील.
2. वजल्हावधकारी, उप वजल्हावधकारी, उप ववभागीर्य अवधकारी, तहवसलदार, तलाठी ववजल्हावधकारी यार्नी नामवनदेवशत केलेले इतर अवधकारी हे तयार्च्या क्षेत्रात र्या वनर्यामांतील सवग तरतूदीर्ी अंमलबजावणी करतील.
3. म ख्रय कार्यगकारी अवधकारी, वजल्हा पवरषद, गट ववकास अवधकारी, आरोग्य अवधकारी, ववस्तार अवधकारी, वजल्हा वशक्षण अवधकारी, गट वशक्षण अवधकारी व ग्राम सेवक हे तयार्च्या क्षेत्रात र्या वनर्यामांतील सवग तरतूदीर्ी अंमलबजावणी करतील.
4. सदस्य सवर्व, प्रादेवशक अवधकारी, उप प्रादेवशक अवधकारी व क्षेत्र अवधकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण वनर्यात्रण मांडळ, शास्त्रज्ञ श्रेणी-2, शास्त्रज्ञ श्रेणी-1 व सांर्ालक, पर्यावरण.
5. सांर्ालक, आरोग्य सेवा, उप सांर्ालक, आरोग्य अवधकारी.
6. सांर्ालक, प्रार्थवमक व उच्च वशक्षण.
7. सवग टूरझम पोवलस, पोवलस वनवरक्षक, पोवलस उप वनवरक्षक, मोटर वाहन वनवरक्षक, वाहतूकपोवलस, सह व्र्यवस्थापवकर्य सांर्ालक, महाराष्ट्र पर्यगटन ववकास महामांडळ ककवा तयार्नी प्रावधकृत केलेले अवधकारी.
8. उपार्य क्त, पूरवठा, वजल्हा पूरवठा अवधकारी,
9. आर्य क्त (राज्यकर) व सवग राज्यकर अवधकारी .
10. िॅरेस्ट रेन्ज ऑविसर, उपवन सरांक्षक ककवा तयार्नी नामवनदेवशत केलेले अवधकारी.

"É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú- ¢É, ¶ÉÖGò'ÉÉ@ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940 9

- 2) 1. र्या अवधसूर्नेच्या अंमलबाजणीमध्ये गाव पातळीवर ककवा शहरी भागात सहभागी

होण्यासाठी इच्छुक व्र्यक्तींनी, व्र्यक्तींच्या समूहांनी, सेवाभावी सांस्था, औद्योगीक घटकांर्ी सांघटना,

स्थावनक स्वराज्य सांस्थांरं सदस्य इतयार्दींनी र्या वनर्यामांतगगत प्रावधकृत अवधकाऱ्याकडे नोंदणी करावी.

2. अशी नोंद केलेल्या व्र्यक्ती, व्र्यक्तीसमूह, सेवाभावी सांस्था, औद्योगीक घटकांर्ी सांघटना, स्थावनक स्वराज्य सांस्थांरं सदस्य इ. र्या वनर्यामांतगगत प्रावधकृत केलेल्या अवधकाऱ्यांना

वनर्यमांर्च्या अांमलबजावणीत मदत करतील वा वनर्यमांर्े उल्लांघन करण्याा्यांबाबत मावहती देतील

ककवा प्रावधकृत अवधकाा्यांना दांड आकारणे, प्लास्टीक वा र्थमाकॉलपासून बनवलेला माल जप्त

करणे, ग न्हा नोंदववण्यास मदत करणे इ. कार्यग पार पाडण्यासाठी सहाग्र्य करतील.

5. महाराष्ट्र प्रदूषण वनर्यात्रण मांडळाने उद्योग उभारणी सांमतीपत्र, उतपादन स रु करण्यार्े सांमतीपत्र व न तनीकरण देतांना प्लास्टीक उतपादकांनी अन ज्ञेर्य वस्तूांवर प नगर्करण ककमत व प नगखरेदी

ककमत स्पष्टपणे छापलेली असावी, अशी अट घालावी व र्या अटीर्े उल्लांघन करणाा्या उद्योग घटकांवर कार्यदेशीर कारवाई करण्यात र्यावी.

6. पीईटी / पीईटीई बाटल्या व दूधाच्या वपशत्र्याांवर उतपादन स्तरावर प नगर्करण श ल्क व स्थावनक

स्वराज्य सांस्त्राांच्या पातळीवर आकारावर्यार्े प नगर्करण श ल्क र्याबाबत वस्तू व सेवा कर सांर्ालनालर्य र्यार्ेशी सल्लामसलत करुन, शक्तीप्रदत्त सवमतीच्या मात्र्यतेने स्वतांत्रपणे आदेश

वनगगवमत करण्यात र्येतील.

7. र्या वनर्यमनाच्या अांमलबजावणीसाठी कालावधी खालीलप्रमाणे असेल :-

अ.क्र.	संबंधित घटक	अंमलबजावणीचा कालाविी	
		कृती	कालाविी
1.	उतपादक	बांदीत वस्तूांर्े उतपादन व ववक्री	अवधसूर्नेच्या
		उपलब्ध साठर्यार्ी ववल्हेवाट 1) राज्यातील क्षेत्राबाहेर ववक्री 2) प्रावधकृत प नगर्करण करणाा्या	अवधसूर्नेच्या वदनांकापासून एक मवहत्र्याांच्या आत.

10 "É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉE°ÉxÉ @úÉVE {ÉjÉ +°ÉÉvÉE@úhÉ |ÉÉME SÉE@ú-
æÉ, ¶ÉEÖGð'ÉE@ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉEjÉ 2, ¶ÉEäò 1940

		ककवा उद्योगास ववक्री.	
2.	ववक्रेते,	ववक्री वर बांदी	अवधसूर्नेच्या वदनांकापासून

	वकरकोळ ववक्रेते, ब्र्यापारी, ववतरक	उपलब्ध साठ्यांरी ववल्हेवाट 1) राज्यातील क्षेत्राबाहेर ववक्री 2) प्रावधकृत प नगर्करण करणाऱ्या घटकांसककवा उद्योगास ववक्री. 3) स्थावनक स्वराज्य सांस्थेकडे शास्त्रीयववल्हेवाटीसाठी ककवा प नगर्करणानासाठी हस्तांतरण करणे. आवण प नगखरेदी प्रवक्र्येत जमा होणारे प्लास्टिक कर्रा व पेट बाटल्या र्या प्रावधकृत प नगर्करण करणाऱ्या घटकांस व उद्योगांस तर्यार केलेल्या सांकलन पध्दतीन सार देणे.	अवधसूर्नेच्या वदनांकापासून एक मवहत्र्यांच्या आत.
3.	वापरकते	बांदीत वस्तूा वापर. वैर्यस्क्तक व्रयक्तींकडे सध्या उपलब्ध असलेल्या प्रवतबांधीत प्लास्टिक वस्तूांच्या ववल्हेवाटीसाठी: 1) प्रावधकृत प नगर्करण करणाऱ्या घटकांसककवा उद्योगास ववक्री. 2) स्थावनक स्वराज्य सांस्थेकडे शास्त्रीयववल्हेवाटीसाठी ककवा प नगर्करणानासाठी हस्तांतरण करणे.	अवधसूर्नेच्या वदनांकापासून एक मवहत्र्यांच्या आत.
4.	स्थावन क स्वराज्य सांस्था	अस्तीतवातील बांदीत प्लास्टिक वस्तूांच्या घटकांच्या साठ्यांरी ककवा तर्यापासून वनमाण होणाऱ्या कर्त्यांरी सांकलन, वाहतूक व्रयवस्था करुन ती प्रावधकृत प नगर्करण करणाऱ्या घटकांस ककवा शास्त्रीय ववल्हेवाटीसाठी व्रयवस्था वनमाण	अवधसूर्नेच्या वदनांकापासून एक मवहत्र्यांच्या आत.

8. भववप्र्यात र्या वनर्यमांमध्ये आवश्यक तर्या स धारणा करणे वा

अांमलबजावणीबाबत आढावा

घेऊन अांमलबजावणीमध्ये र्येणारे अडर्थळे वा त्र टी र्यावर वेळोवेळी वनणगर्य घेणे

इतर्यादींसाठी मा.मांत्री

(पर्यावरण) र्यांरी अध्यक्षतेखाली गठीत शक्तीप्रदत्त सवमती र्यर्थोवर्त वनणगर्य घेईल. र्यामध्ये पेट बॉटल्स

व इतर अवघटनशील कर्त्यावर वनर्यमनाबाबत देखील ही सवमती वनणगर्य घेऊ शकते.

“É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉME SÉÉ®ú-
®É, ¶ÉÖGò´ÉÉ®ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940 11

9. तसेर् अद्यर्यावत तांत्रज्ञानाच्या अधारे अवघटनशील कर्त्याच्या ववल्हेवाटीबाबत शासनास

तांत्रिक मागगदशगन करण्यासाठी तज्ञ सवमती गठीत करण्यात यावी. ही सवमती शक्तीप्रदत्त सवमतीला

वेळोवेळी यासांबांधत वशिरासी करेल.

10. अंमलबजावणी प्रावधकरणे, तयारना लागू असेल तर्यान सार, नमूना "अ" मध्ये राज्य शासनाला

तयारिा त्रैमासक अहवाल सादर करतील.

महाराष्ट्राे राज्यपाल यारिे आदेशाने व नावाने.

(सवतश गवई)

अपर म खूय सवर्व (पर्यावरण)

12 "É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉME SÉÉ®ú-
æÉ, ¶ÉÖGð'ÉÉ®ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉEäð 1940

नमूना "अ"

- 1) अहवालाचा कालाविी : पासून पर्यंत
- 2) अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव व पत्ता :
- 3) अधिधनर्यमा अंतर्गत प्रकाधशत झालेल्या धनर्यमांची अंमलबजावणी करणाऱ्या अधिकाऱ्याचे नांव:
- 4) दूरध्वनी क्रमांक (कार्यालयीन) :
- 5) ई-मेल आर्यडी :
- 6) कार्यगक्षेत्रात धनर्यमांचे उल्लंघन झाल्यामुळे दाखल झालेल्या प्रकरणांची संख्या :

कार्यगक्षेत्र	आपसात वमतववण्यात आलेली प्रकरणे	वतसरा ग न्हा	त्र्यार्यालर्यात दाखल प्रकरणांरी	त्र्यार्यप्रववष्ट प्रकरणांरी सांख्या	वसूल केलेल्या दांडार्री रक्कम	अवभप्रार्य
	पवहला ग न्हा	द सरा ग न्हा				

1. _____

धवभार्ाची एकूण

2. _____

धवभार्ाची एकूण

एकूण धनव्वळ _____

- 7) धनर्यमांन्त्या पधरणामकारक अंमलबजावणीसाठी हाती घेतलेल्या धवशेष मोधहमेची सधवस्तर माधहती:
- 8) पधहला र्ुन्हा आधण दुसरा र्ुन्हा करणाऱ्यांची र्यादी :
- 9) अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थांची त्र्यांन्त्या कार्यगक्षेत्रात जनजार्तीसाठी हाती घेतलेल्या कार्यगकमांची सधवस्तर माधहती :
- 10) तत्संबिीची माधहती :

(प्रधतवेदन प्राधिकरणाची स्वाक्षरी)

“É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ
SÉÉ@ú-ðÉ, ¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

13

ENVIRONMENT DEPARTMENT
15th Floor, New Administrative Building
Madam Cama Road, Mantralaya,
Mumbai 400 032, dated 23rd March, 2018

NOTIFICATION

No.Plastic-2018/C.R. No.24/TC-4.

WHEREAS, concerns about usage and disposal of plastic are diverse and include accumulation of waste in landfills, water bodies and in natural habitats, physical problems for wild animals resulting from ingestion or entanglement in plastic, the leaching of chemicals from plastic products and the potential for plastics to transfer chemicals to wildlife and humans are increasing.

AND WHEREAS, because of non-biodegradable plastic waste handling of municipal solid waste becomes difficult and incurs more financial burden and also due to burning such waste in open environment causes various diseases in humans and animals.

AND WHEREAS, it is observed that non-biodegradable garbage is responsible for clogging drains and nallas causing flood in urban settlement leading to loss of lives and damage to properties and infrastructure.

AND WHEREAS, plastic waste and micro plastic cause danger to marine and freshwater bio-diversity and also hamper ecosystem services due to spreading of such waste in and around ecosystems, on tourists places, beaches and on agriculture and forest areas.

14“É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-ðÉ,
¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

AND WHEREAS, non-biodegradable plastic waste and micro plastic are having negative impacts on fish diversity and fisheries activity.

AND WHEREAS, non-biodegradable waste is posing problems in effective implementation of Clean India Mission.

AND WHEREAS, detailed stake-holders consultations and deliberations with the field level officials were undertaken, and public notices were also published in leading newspapers.

AND WHEREAS, despite the ban on plastic bags of less than 50 micron through Maharashtra Plastic Carry Bags (Manufacture and Usage) Rules, 2006, there is increase in the non-biodegradable plastic garbage waste causing damage to environment and health.

Therefore, in exercise of the powers conferred by Clause (1) & (2) of Section 4 of the Maharashtra Non-Biodegradable Garbage (Control) Act, 2006, the Government of Maharashtra hereby authorises regulations for manufacture, usage, sale, storage, transport of the products made from plastic & thermocol etc. which generates non-biodegradable waste.

1. Short Title and Commencement :-

1. This may be called the Maharashtra Plastic and Thermocol Products (Manufacture, Usage, Sale, Transport, Handling and Storage) Notification, 2018.
2. This Notification shall come into force with effect from the date of their publication in the Maharashtra Government Gazette.

“É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-ðÉ, ¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉEäò 1940

15

2. Definitions:

- 1)“Act” means the Maharashtra Non-Biodegradable Garbage (Control) Act, 2006.
- 2)“Plastic” means material; which contains as an essential ingredient a high polymer such as polyethylene terephthalate, high density polyethylene, vinyl, low density polyethylene, polypropylene, polystyrene resins, poly styrene (thermacol), non-oven polypropylene, multi layered coextruder, poly propylene, poly terephthalate, poly amides, poly methyl methacrylate, plastic micro beads, etc.
- 3)“Compostable Plastic” means plastic that undergoes degradation by biological processes during composting to yield CO₂, water, inorganic compounds and biomass at a rate consistent with other known compostable materials, excluding environmental petro-based plastic, and does not leave visible, distinguishable or toxic residue, and which shall confirm to the Indian Standard: IS 17088:2008 titled as Specifications for Compostable Plastics, as amended from time to time.
- 4)“Plastic sheets” means sheet made of plastic.
- 5)“Plastic Waste” means any plastic discarded after use or after their intended use is over.
- 6)“Recycling” means the process of transforming segregated plastic waste into a new product or raw material for producing a new products.

16“É½pÉ@úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ @úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ@úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ@ú-ðÉ, ¶ÉÖGò´ÉÉ@ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉEäò 1940

- 7)“Producer / Manufacturer” means person engaged in manufacture or import of plastic bags or multilayered packaging or containers or plastic sheets or like, and includes industries or individuals using plastic sheets or like or covers made up of plastic sheets or sheets or also manufacture products made from plastic or used plastic for packaging or wrapping the commodity.
- 8)“Commodity” means tangible items that may be brought or sold and includes all marketable goods or wares.
- 9) “Plastic bags” means bags made from plastic material, used for the purpose of carrying or dispensing commodities which have handle or without handle and also includes bags made from non-woven polypropylene and constitute or form an integral part of the packaging at manufacturing stage or is an integral part of manufacturing.
- 10) “PET and PETE bottles” means bottles made up of polyethylene terephthalate (PET) and polyethylene terephthalate esters (PETE) used for packaging or storing liquid or semi liquid food, including water.

- 11) "Commodities made from Thermocol" means any commodity or product made from Thermocol.
- 12) "Form" means form attached with these regulations.
- 13) "Product" means anything or object or item made from plastic or Thermocol.
3. Following activities will be regulated in the whole State of Maharashtra in exercise of the powers conferred by section 2(h) , sub-section 1 and 2 of section 4 of the Maharashtra Non-Biodegradable Garbage (Control) Act, 2006.

१८१/२५६०६१]आठ १६६०६४६ ०६६४६ {६४६ +०६६४६०६६६ १६६६६
२६६०६-०६, १६०६०६०६६०६, १६६६६६ २३, २०१८/२६६६६ २, १६६६० १९४०

17

- (1) 1) The ban in the whole State of Maharashtra for manufacture, usage, transport, distribution, wholesale & retail sale and storage, import of the plastic bags with handle and without handle, and the disposable products manufactured from plastic & thermocol (polystyrene) such as single use disposable dish, cups, plates, glasses, fork, bowl, container, disposable dish/ bowl used for packaging food in hotels, spoon, straw, non-woven polypropylene bags, cups/ pouches to store liquid, packaging with plastic to wrap or store the products, packaging of food items and food grain material etc.
 - 2) These regulations are applicable to every person, body of person, government and non-government organization, educational institution, sport complex, clubs, cinema halls and theaters, marriage/celebration halls, industrial units, commercial institutions, offices, pilgrimage organisers, pilgrimages and religious places, hotels, dhabas, shopkeepers, malls, vendors or sellers, traders, manufacturers, caterer, wholesalers, retailers, stockiest, businessmen, hawkers, salesmen, transporters, market, producers, stalls, tourist places, forest & reserved forest, eco-sensitive areas, all sea beaches, all public places, bus stands, railway stations in the State of Maharashtra.
 - 3) There will be ban in whole state for use of plastic and thermocol for decoration purpose.
- (2) Use, sale, storage and manufacture of PET or PETE bottles made up of high quality food grade virgin Bisphenol-A free material having liquid holding capacity not less than 0.5 liters and printed on it with predefined buy back price shall be allowed subject to compliance of the following.

१८१/२५६०६१]आठ १६६०६४६ ०६६४६ {६४६ +०६६४६०६६६ १६६६६
१६०६०६०६६०६, १६६६६६ २३, २०१८/२६६६६ २, १६६६० १९४०

PET or PETE bottle manufacturers, producers, sellers and traders under 'Extended Producers and Sellers/Traders Responsibility' will develop "Buy Back Depository Mechanism" with a predefined buy back price printed specifically on such PET or PETE bottles and also set up Collection and Recycling units of adequate capacity and number to collect and recycle such PET or PETE bottles within three months from the date of publication of this notification. Traders / sellers will buy back such used PET/ PETE bottles with predefined buy back price printed on such bottles.

PET / PETE bottles having liquid holding capacity 1 liter or more and of 0.5 liter will be printed on the body of the bottle with predefined buy back price of Rs. 1/- and Rs.2/- respectively. However, there will be ban on usage, purchase, sale, distribution

- 2) District Collector, Deputy Collector, Sub-Divisional Officer, Tahasildar, Talathi and any other officer nominated by Collector, are authorized to implement the provisions of the said Regulations in their respective jurisdiction.
 - 3) Chief Executive Officer, Zilla Parishad; Block Development Officer, Health Officer, Development Officer, District Education Officer, Block Education Officer and Gram Sevak are authorized to implement the provisions of the said Regulations in their respective jurisdiction.
 - 4) Member Secretary, Regional Officer, Sub-Regional Officer and Field Officer of Maharashtra Pollution Control Board, Scientist-I & II and Director, Environment Department, Government of Maharashtra.
 - 5) Director, Health Services; Deputy Director, Health Services; Health Officers.
 - 6) Director, Primary & Secondary Education Board.
 - 7) All Tourism Police, Police Inspector, Police Sub-Inspector, Motor Vehicle Inspector, Traffic Police, Joint Managing Director, Maharashtra Tourism Development Corporation or any other officer authorized by Managing Director, Maharashtra Tourism Development Corporation.
 - 8) Deputy Commissioner (Supply), District Supply Officer
 - 9) Commissioner State Tax and all State Tax Officers.
 - 10) Range Forest Officer or any other officer authorized by Deputy Conservator of Forest.
2. 1) For implementation of these regulations, the person at village or city level, interested persons, group of people, welfare organizations, industrial association and members of all local bodies etc. shall register any offence with the concerned authorized officer, notified in these regulations for this purpose.

“É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉVÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉMÉ
SÉÉ®ú-œÉ, ¶ÉÖGð´ÉÉ®ú, “ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

2

1

- 2) The said registered person, group of people, welfare organizations, industrial association shall help the officers authorized under the said regulations, for providing information of violation of these regulations and assist such officers to impose fine, to confiscate the material made from plastic & thermocol and assist in registering the offence.
5. Maharashtra Pollution Control Board shall impose the condition on manufacturers indicating that recycling price and buy back price should be prominently printed on PET / PETE bottles and plastic bags permissible under these regulations while issuing consent to establish, consent to operate/ renewal and also to initiate actions on non-complying units or industries under appropriate act.
6. Separate order for levying recycling fees from manufacturers at manufacturing stage and recycling fees at selling point at local body level will be issued in

consultation with Directorate of Goods and Services Taxes and with approval of the Empowered committee .

7. Time frame for implementation of these regulation :-

Sr. No.	Stake Holder	Implementation Period	
		Activity	Time Frame
1.	Manufacturer / Producer	Manufacturing and sale of banned items.	From date of notification.
		Disposal of existing stock of banned items by 1) Sale outside the State. 2) Sale to authorized recycler or industry.	One month from the date of notification.

22"É½pÉ®úÉ¹]Åð ¶ÉÉ°ÉxÉ ®úÉvÉ {ÉjÉ +°ÉÉvÉÉ®úhÉ |ÉÉMÉ SÉÉ®ú-œÉ,
¶ÉÖGò'ÉÉ®ú, "ÉÉSÉÇ 23, 2018/SÉèjÉ 2, ¶ÉÉäò 1940

2.	Sellers, Retailers, Traders	Ban on Sale	From the date of Notification
		Disposal of Existing Stock by 1) Sale outside the State. 2) Sale to authorized recycler or industry. 3) Handed over to Local Body for Scientific disposal or recycling; and plastic waste generated under buy back scheme to be handed over to authorized recyclers or to the such mechanism developed for the same.	One month from the date of notification.
3.	Users	Use of banned items.	From the date of Notification.

FORM-A

- (1) Period of Report : From _____ to _____
- (2) Name & Address of Enforcing Agency :
- (3) Name of the Officers Incharge of enforcement of the aforesaid Rules:
- (4) Telephone/Cell No.(Office) :-
- (5) E-Mail ID :
- (6) No. of cases registered in the jurisdiction for violation:

Jurisdiction	Compounding		3 rd Offence	No. of Cases filed in the Court	No. of cases sub-judiced	Amount of fine collected	Remarks
	1 st Offence	2 nd Offence					0

1. _____

Sub-Total

2. _____

Sub-Total

Grand Total -----

- (7) Details of special drives undertaken for effective implementation of the Rules :-
- (8) List of first time offenders and second time offenders.
- (9) Details of public awareness programmes conducted by Enforcing Agency in their jurisdiction.
- (10) Any other relevant information.

(Signature of the Reporting Authority)

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004, EDITOR : SHRI PARSHURAM JAGANNATH GOSAVI.